

הבלעת תחומין (ב)

הבלעת תחומין, דלעולם רבה סצירה ליה דהבלעת תחומין לאו מילתא היא כלל, והא דמודה דשרי לחזור לתחומו הישן, היינו דכיון דמצי להכנס למקנת תחומו הישן המובלע בתחומו החדש, הרי נמצא דחזר לתחומו בהיתר, וממילא חוזר לתחומו הישן, וכהוציא אוהו גוים והחזירוהו דהרי הוא מי שלא ילא, ומתאיי טעמא דהך היתירא לא שייך אלא במובלעות ממש, אך בדבוקות, דלא מצי לחזור לתחומו הישן לא שייך דהך טעמא, ולהכי פרכי מינה לרבה, ומשא"כ לרב שימי דס"ל דהבלעת תחומין מילתא היא, מהני דהך טעמא אף לדבוקות, ולהכי לרב שימי לא קשיא (ויעוין עוד בדברי יחזקאל ס"ט סק"כ).

וגדר דין הבלעת תחומין, דמשוי להו כחד תחומא, נראה לדון לבאר, דכיון דאיכא מקום משותף דהוי חלק אחד עם תחום זה ואחד עם תחום זה, ממילא נעשו שניהן תחום אחד [ודוגמא לדבר דין חיבור דנשיכה, דנראה דגדרו דהך חלק הנשך חשיב אחד עם החלק הנשכו, כיון דעולה עמו, ומאידך חשיב נמי אחד עם אצו, כיון דהו דבר אחד ממש (וכדציארו האחרו' דדבר אחד ממש חשיב חיבור אף דאין מקנתו עולה עם מקנתו) וכיון דאיכא מקנת דחשיב דבר אחד עם זה ועם זה, חשיבי תרווייהו חיבור וכחדא ואכמ"ל].

אולם אכתי נ"צ הא דחלוק דבוקות ממובלעות לענין לשוץ ולנאת לתחומו החדש אחר דחזר לתחומו הישן, דכיון דאמרי' דאף בדבוקות איכא דין הבלעת תחומין, מאי שנא ממובלעות דמהני דין הבלעה למיהוי חד תחומא להלך ב' התחומין כל השבת [ובצאמת עיקר הדין לא נבאר להדיא, והיה מקום לדון דלרב שימי בר חייא ילא ב' אמות וחזר לתחומו, רשאי לחזור ולנאת, אך משמעות רש"י דבזה אף לרב שימי בר חייא אסור לחזור ולנאת, וכן מצואר להדיא בדברי רבינו פרץ ובדברי הר"ן].

ועוד דלמשנ"ת בגדר דין הבלעת תחומין, דיסודו משום דאיכא חלק אחד דהוי אחד עם תחום זה ואחד עם תחום זה, הך טעמא לא שייך כלל בדבוקות.

ונראה צביאור הדברים, דהנה יש לעיין צימוד הפלוגתא דהבלעת תחומין מילתא היא או לאו מילתא היא, דבמאי פליגי, ונראה לדון דהנה יש לחקור בעיקר גדר דין איסור תחומין, האם שיעורא דאלפים אמה הוי שיעור בעצם מקום האדם, דאסרה תורה לנאת ממקומו כלל, אלא דכל אלפים אמה

מי שילא ברשות ואמרו לו כבר נעשה מעשה יש לו אלפים אמה לכל רוח אם היה בתוך התחום כאילו לא ילא כו' מאי אם היה בתוך התחום כאילו לא ילא אמר רבה הכי קאמר אם היה בתוך תחום שלו כאילו לא ילא מתוך ביתו דמי כו' רב שימי בר חייא אמר הכי קאמר אם היו תחומין שנתנו לו חכמים מובלעין בתוך התחום שלו כאילו לא ילא מתחומו צמאי קמיפלגי מר סבר דהבלעת תחומין מילתא היא ומר סבר לאו מילתא היא כו'.

והנה לגירסא דידן סבר רבה דכל דינא מתחומו, אף דאכתי תחומו החדש מובלע בתחומו הישן אסור לשוץ ולהכנס לתחומו הישן, ורב שימי בר חייא סבר דשרי לחזור ולהכנס לתחומו הראשון מדין הבלעת תחומין, ומ"מ מצואר בראשונים דכל דחזר לתחומו הישן אסור לחזור ולנאת לתחומו החדש.

אולם רש"י והראשונים הציאו גירסא אחריתי, דאף לרבה מיירי דינא מתחומו הישן אלא דאכתי תחומו החדש מובלע בתחומו הישן, ואף רבה דסבר דהבלעת תחומין לאו מילתא מודה דשרי לחזור ולהכנס לתחומו הישן, אלא דרבה ס"ל דכל דחזר לתחומו הישן אסור לחזור ולנאת לתחומו החדש, ולהך גירסא רב שימי בר חייא דפליג וסבר דהבלעת תחומין מילתא היא, סבר דמעשה אית ליה את ב' התחומין, ואף אם חזר וכנס לתחומו הישן, לא איבד גם את תחומו החדש, ומהלך את שתייהן.

אך תמהו רש"י והראשונים להך גירסא, דא"כ מאי פרכי' מהא דמי שילא חוץ לתחום שתי אמות רבי אליעזר אומר יכנס, והא רבה נמי מודה דשרי לחזור לתחומו הראשון, והא לא תנן התם דאף אחר שנכנס שרי לחזור ולנאת [ואדרבה בפשוטו אסור לחזור ולנאת, וא"כ הוי כרבה ודלא כרב שימי].

ותירץ רש"י דהתם דינא שתי אמות חוץ לתחום לא הו מובלעות אלא דבוקות, וכיון דחזינן דאף בדבוקות אמרי' הבלעת תחומין לענין דשרי ליכנס, שמעינן מהא דהיכא דמובלעות ממש נעשו חד תחומא ואית ליה תרווייהו [ובעיקר הא דנקט רש"י דהתם דינא שתי אמות הו דבוקות ולא מובלעות, כבר עמדו הראשונים דבסוגיא דלקמן (נב) משמע לכאן לא כן, אלא התם נמי הו מובלעות].

והנה עיקר חילוקא דרש"י מצואר היטב בדברי הר"ן, דהא דמודה רבה דשרי לחזור לתחומו הישן, לא הוי מדין

אלפים דמקום ששצת צו מצעוד יום, מתחיל למנות אלפים מהך מקום.

אלא דבעיקר שיטת רש"י, דלרצ שימי שרי אף בתחומין דצוקין וסמוכין זה לזה, כבר תמהו האחרו' דהא גבי שצת צמערה נראה בגמ' דלא שרי אלא היכא דעל גגה פחות מארבעת אלפים אמה, דהתחומין מוצלעין זה בזה, אך היכא דגגה כתוכה ארבעת אלפים אמה, אסור להלך על גבה טפי מאלפים (ויעוין במהרש"א).

ויתכן ליישב, דהנה כבר עמדו הראשונים דהך דינא דמערה לאו מתניתין היא ולא בריתא היא, והיאך פרכי' בפשיטות מהך דינא, וכתבו הראשונים (יעוין בתור"פ ובריטב"א) דמ"מ קבלה היתה בידם דהכי דינא, ומעתה יש לדון לשיטת הנך ראשונים, דאף דקבלה היתה בידם צמערה שעל גגה פחות מארבעת אלפים דרשאי להלך את כולה, אך היכא דעל גגה ארבעת אלפים, לא קיבלו דדין צפירוש אי רשאי להלך את כולה, ולהכי לא מצי פריך מהא, אך אה"נ אליבא דאמת לרצ שימי דשרי אף בתחומין הסמוכין ודצוקין, אה"נ דשרי אף צמערה דעל גגה ארבעת אלפים (ולא נאמר בעיקר הקבלה דדוקא צכה"ג הוא דשרי).

והנה נתבאר דיסוד פלוגתא דרצ ורצ שימי אי הצלעת תחומין מילתא היא או לאו מילתא היא, היינו בגדר שיעורא דאלפים אמה, דרצ דס"ל דהצלעת תחומין לאו מילתא היא ס"ל דשיעורא דאלפים אמה הוא שיעור ביניאיה ממקומו, ואילו רצ שימי דסצר הצלעת תחומין מילתא היא, סצר דשיעורא דאלפים אמה הוא שיעור בהגדרת מקומו, דכל אלפים אמה חשיבי מקומו.

אולם לכאור' יש לעיין בזה, דהא לקמן (מה א) תנן מי שישן בדרך ולא ידע שחשיכה יש לו אלפים אמה לכל רוח דברי רבי יוחנן בן נורי וחכמים אומרים אין לו אלא ארבע אמות, הרי דחכמים סברי דאין אדם קונה שציתה אלא מדעת ולהכי ישן לא קני שציתה, ולית ליה אלא ד' אמות, והתייבא אי גדר שיעורא דאלפים אמה הוא שיעור במקומו, דכל אלפים אמה חשיבי מקומו, וכדנתבאר אליבא דרצ שימי, שפיר יש לומר דבעינן דעת לזה, דרק היכא דדעתו לקנות שציתה, דיהא מקום זה חשיב מקומו, עי"ז נקבעים הנך אלפים אמה כמקומו.

אך אי נימא דגדר שיעורא דאלפים אמה הוא שיעור ביניאיה ממקומו, דלעולם מקומו של אדם הוא רק מקומו ממש [או ד' אמות צמקומו] אלא דלא אסרה תורה להתרחק ממקומו אלא בשיעורא דאלפים אמה, מה בכך דישן לא קני שציתה, והרי מ"מ לא נתרחק ממקומו אלפים אמה, ואין לומר דצוה גופא

אכתי חשיב מקומו, או דילמא אלפים אמה הוא שיעור ביניאיה ממקומו, דאסרה תורה להרחיק אלפים אמה ממקומו, וכבר עמדו בעיקר הנידון.

ונראה לדון דזהו יסוד הנידון אי הצלעת תחומין מילתא היא, דרצ שימי דסצר הצלעת תחומין מילתא היא ס"ל דשיעורא דאלפים אמה הוא בעצם המקום, דאלפים אמה הוא מקומו של האדם, ובזה שפיר שייכא סצרא דהצלעת תחומין, דצ' מקומות המחוצרין זה לזה, נעשים חד מקום וחד תחום.

אך רצה דסצר הצלעת תחומין לאו מילתא היא, סצירא ליה דשיעורא דאלפים אמה הוא שיעור ביניאיה ממקומו, וממילא ל"ש לדון דע"י דמוצלעין זה בזה נעשים חד תחום, דהא לא הוא כלל דין בעצם המקום, אלא שיעור ביניאיה האדם ממקומו, ורק לרצ שימי דתחום הוא דין צמקום עצמו, בזה אמרי' דכל דצ' מקומות התחום מוצלעין ומחוצרין זה בזה, נעשו כחד תחום וכחד מקום.

ומעתה יש לבאר נמי הא דפליגי בדין תחומין הסמוכין ודצוקין זה לזה, דלרצ שימי שרי ולרצה אסיר, דלרצ שימי דדין תחום הוא דין מקום, דכל אלפים אמה חשיב ממקומו, ממילא כל דשני התחומין סמוכין ודצוקין זה לזה, שרי לנאת מתחום אחד לחצירו, דהרי כל האיסור לנאת ממקומו, ואלפים אמה מקומו הן, והכא כיון דהן אלפים אלו הוא מקומו, והן אלפים אמה אלו הוא מקומו, שרי אף לנאת מאלפים אמה אלו לאלפים אמה אלו.

משא"כ לרצה דס"ל דגדר שיעורא דאלפים אמה הוא שיעור ביניאיה ממקומו, אף דצ' התחומין דצוקין וסמוכין זה לזה, אסור לנאת מאחד לחצירו, דהרי עי"ז נמצא דינא ממקומו טפי מאלפים אמה, ואף דצוה חוזר ונכנס לאלפים אמה דמקום שציתה השני [ואמנם מסצרא היה מקום לדון בזה, דכה"ג ליכא איסורא דיניאיה ממקומו, אך מ"מ שפיר איכא למימר דאף צכה"ג איכא איסור יניאיה ממקומו].

והא דצמוצלעין שרי רצה להמשיך ולילך את כל תחומו הראשון, היינו משום דכל דצצר נכנס לתחומו הראשון, מעתה מונין שיעורא דאלפים ממקום שציתהו הראשון שצת צו מצעוד יום [משא"כ דצצוקין וסמוכין ואינן מוצלעין, לא מצי כלל לנאת מתחומו השני ולשוב לתחומו הראשון].

וזהו נמי גדר דינא דמערה, דכיון דשצת צאור מחילות מצעוד יום, מודה רצה דהצלעת תחומין מילתא היא, ושרי להלך את צ' התחומין, דהתם כיון דצין השמשות היתה שציתהו צמערה, ובכלל זה צצ' פתחי המערה, נמצא דצ' המקומות הוא מקום שציתהו דמצעוד יום, ובזה דינא הוא, דכל דנכנס לתוך

חוץ לתחמומו, יהא לו ד' אמות במקומו כדין היוצא חוץ לתחום, והנך ד' אמות מובלעין בתחום שציתתו, הרי הוא קונה שציתתה בעיר מכח הבלעת תחומין, ופלוגתת הראשונים היא אי מצי לקנות שציתתה מכח הבלעת תחומין.

ובביאור יסוד הנידון יש לבאר, דפליגי בגדר דין הבלעת תחומין, דדעת הירושלמי והראשונים דגדר דין הבלעת תחומין היינו דע"י דמובלעין זה בזה, נעשו חד תחומא ממש, ולהכי מהני אף למיקני שציתתה, דכיון דנעשו התחומין חד תחומא שפיר חשיב בתוך תחום העיר, אך צדעת התוס' ודעמייהו י"ל דגדר הבלעת תחומין היינו כדביאר הר"ן אליבא דרבה (ל"ג) דאין הגדר דנעשו חד תחומא ממש, אלא יסוד הדין רק משום דעילל בהיתר (וה"י יש לבאר לרב שימי אליבא ד"ק) וכדנראה לכאור' מדברי רש"י דתלה דינא דנהרדעי בפלוגתא דהבלעת תחומין, וממילא ל"ש לדון דיקנה שציתתה מכח הבלעת תחומין [מיהו אף אי נימא דמכח הבלעת תחומין נעשה חד תחומא ממש, י"ל דהכא לא חיילא כלל הבלעת תחומין, דאדרבה מעיקרא לא מצי כלל למיקני שציתתה בעיר].

אולם הנה לקמן (ג) איתא דמי שצב צדריך וקבע מקום שציתתו חוץ לתחמומו לא יזוז ממקומו, ובטעמא דמילתא נחלקו הראשונים, דלשון רבינו חננאל שם דטעמא דמילתא לפי שאין אדם קונה שציתתה חוץ לתחמומו, ומשמע דלא מצי כלל לקנות שציתתה חוץ לתחום, והא דלא יזוז ממקומו היינו משום דעכ"פ עקר דעתו מלשבות במקומו [וכדחזינן ביטן לרבנן (מה א) ואף רבי יוחנן בן נורי לא פליג אלא בסתמא, אך בעקר דעתו להדיא מודה, ואף למ"ד דפליג ריב"ז אף בחפצי הפקר] וכן נראה להדיא מדברי רש"י לקמן בס"פ כיצד מעברין (ס א) כיון דבמקום פלוני לא יכול לקנות דרחוק מאלפים הוה ובמקום רגליו לא הוה ניחא ליה דליקני ליה אין לו שציתתה כלל לפיכך לא יזוז ממקומו עכ"ל.

אולם לשון רש"י בפירקין (ג) לא סיים לו יש לומר בעבר השני צחר והרי הוא עכשיו חוץ לתחמומו ואין לו אלא ארבע אמות עכ"ל, ומשמע לפור' דצאמת חיילא שציתתו במקום שקבע, אלא דע"י נמצא דהשתא קאי חוץ לתחום, ודינו כיוצא חוץ לתחום דלית ליה אלא ארבע אמות^ה.

וכן מצוה להדיא בדברי השאלות (פ' בשלח שאלתא מח) גבי המניח עירובו חוץ לתחום וז"ל אי אותציה לעירוביה לצר מתחומיה כיון דמרחק מעירוביה טפי מאלפים הוה ליה כמי שיצא חוץ לתחום אלפים אמה ותנן אפילו אמה אחת לא

פליג רבי יוחנן בן נורי, דהא איכא מ"ד דמודה רבי יוחנן בן נורי דחפצי הפקר אין קונין שציתתה ולא פליג אלא ביטן דהואיל וניעור קנה ישן נמי קנה, ואף למ"ד דפליג רבי יוחנן אף בחפצי הפקר, הא משמע דטעמיה משום דחפצי הפקר נמי קונין שציתתה, אך מודה דבעינן קניית שציתתה.

ונראה לדון, דאף לרבה דס"ל דשיעורא דאלפים אמה הוי שיעור ביציאה ממקומו, מ"מ גדר הדין דעד אלפים אמה מיטך שייך למקומו הראשון, ולהכי לא חשיב יציאה גמורה ממקומו הראשון.

ומעתה נראה לדון, דדוקא היכא דהאדם קבוע במקומו, ואית ליה מקום קביעות, שייכא הך סברא, דעד אלפים אמה לא חשיב יציאה גמורה ממקומו הראשון, אך היכא דאין האדם קבוע במקומו, ל"ש הך סברא, וממילא אף יציאה כל דהו חשיבא יציאה ממקומו, ולהכי כל היכא דלא קנה שציתתה במקומו, וכגון ישן לרבנן, אסור לנאת ממקומו כלל, דכיון דאין האדם קבוע בהך מקום, בזה אף יציאה כל דהו חשיבא עקירה ויציאה ממקומו [ואף דלא קנה האדם שציתתה, היינו דאין זה מקום קביעותו ודירתו, אך מ"מ מקומו מיהא הוי, ושייך ביה איסורא דאל יצא איש ממקומו].

והנה הירושלמי (בסוף פירקין) דן במי שהחשיך חוץ לתחום ב' אמות, אי יכנס מדין הבלעת תחומין ומסיק דיכנס, וז"ל הירושלמי הוון בעיי מימר מה דמר רבי לעזר ציוצא הא במחשיך לא אשכח תני היא אדא היא אדא עכ"ל, והראשונים נחלקו בזה, ריהטת התוס' (לקמן נג) דצחשיך לא מהניא הבלעת תחומין [והאחרו' תמהו ע"ד ממסקנת הירושלמי, ויש שפירשו דצריהם צאופ"א] וכן דעת הרמב"ם (פכ"ו משנת הי"א) [אלא דיתכן דהרמב"ם אזיל דקי"ל דהבלעת תחומין לאו מילתא ועכ"פ צינא לדעת ויתכן דס"ל דהחשיך הוי כינא לדעת].

אולם הראשונים (בהשגות שם) השיג ע"ד הרמב"ם ונקט דאף צחשיך איכא דין הבלעת תחומין, וכן הביא המאירי (נג) ב' בשמו, וכן מצוה מדברי הרשב"א והר"ן שם (וע' שעה"ס סי' תה סק"ט וכבר עמדו ע"ד) ויעוין בפסקי הרי"ד שם שכתב דמשמעות מתני' דלא אמרינן צכה"ג הבלעת תחומין אך סיים דצירושלמי איתא דאמרי'.

ובביאור שיטת הירושלמי והראשונים דאמרי' בזה הבלעת תחומין, מצינו ב' דרכים, יש שביארו דאף דלא מצי אדם לקנות שציתתה חוץ לתחמומו, אך הכא כיון דאם יקנה שציתתה

^ה מיהו יעוין בלשון רבינו יהונתן בסוף פירקין (נג) דמשמע דאף אי הגדר דלא קני שציתתה כלל, כיון דל"ל אלא ד' אמות מדמי ליה ליוצא חוץ לתחום, ויתכן דכוונתו דהוי כינא חוץ לתחום צמוד דאיבד שציתתו לגמרי ול"ל אלא ד' אמות ואפי' חזר, וה"נ יתכן לפרש בדברי רש"י.

בציתו אי בעירובו לא מצי למיזל ולמשקליה עכ"ל, ומשמע דאי לאו טעמא דלא מצי למישקליה, שפיר הוי חייל עירובו חוץ לתחום.

והנה לענין קובע שציתתו חוץ לתחום, שיטת הרמב"ם (פ"ז מעירובין ה"ג) ד'הרי זה לא קנה שציתה צריחוק מקום ואין לו אלא אלפים אמה לכל רוח ממקום שהוא עומד בו כשחשכה' [וכבר עמדו האחרו' דהוא נסתר לכאורה מסוגיא דלקמן (ג) דמבואר דלא יזוז ממקומו ואכ"מ] ולכאור' משמע דדוקא גבי עירוב צעינן לטעמא דלא מצי למישקליה, ומשום דעכ"פ הניח פתו שם, אך בקובע שציתתו צדיבור חוץ לתחום, בלא"ה לא מהני [ולפ"ז דברי רש"י (לה א) דהו"ר כן לטעמא דלא מצי למיזל ולמשקליה אתיין שפיר אף לשיטתו לקמן (ס א) דהקובע שציתתו חוץ לתחום לא חייל כלל, ולא אזיל רק למשמעות שיטתו בפירקין (ג) דצכה"ג חיילא שציתתו אלא דהוי כיוצא חוץ לתחום].

וביסוד הנידון האם מצי אדם לקנות שציתה חוץ למקומו, יש לבאר דתלי נמי בנידון הנ"ל בגדר שיעורא דאלפים אמה, אי הוי שיעור במקומו של האדם, או שיעור ביניאיה, דאי הוי שיעור במקומו של האדם, מסתברא טפי דל"ש דיקבע האדם מקום שציתתו חוץ לאלפים אמה, דהא לדרך זו לעולם ארבעת אלפים אמה שסביב האדם הן מקומו, ולא מצינו אלא דמצי האדם לקבוע היכן מרכז מקומו, ואי אפשר דיהא מקומו חוצה לו, משא"כ אי שיעורא דאלפים אמה הוי שיעור ביניאיה, ע"כ חזינן דמצי האדם לקבוע מקומו במקום אחר, וא"כ יש לומר דמצי לקבוע מקומו חוץ לאלפים אמה [ואף דודאי אינו מוכרח, דהרי כבר נתבאר דגם לדרך זו, בתוך אלפים אמה אית ליה שייכות למקומו, וא"כ יתכן דדוקא בתוך אלפים מצי לקבוע מקומו].

יכנס ואין לו אלא ארבע אמות עכ"ל, וכן מבואר צראצ"ן (בנדמ"ח סי' שנה) וז"ל והנותן את עירובו בסוף אלפים ונתגלגל העירוב חוץ לתחום ארבע אמות מצעוד יום קודם שקנה העירוב שציתה במקום שהניחו שם אינו עירוב ולא איבד שציתתו כדתנן נתגלגל חוץ לתחום או שנפל עליו גל אינו עירוב, דכיון דלא קנה לו עירוב שציתה במקום שצורה לא איבד שציתתו, אבל נתן עירוב במקום שצורה חוץ לאלפים אמה מציתו, כיון שצורה שם שציתה קנה לו עירובו שם שציתה ואיבד שציתתו ויהי רחוק מציתו שהוא מקום עירובו יותר מאלפים אמה ולא יזוז ממקומו דהוה ליה כמו היוצא חוץ לתחום ואין לו אלא ד' אמות עכ"ל, וכן מבואר עוד בדברי הראצ"ן לקמן שם (סי' תצ).³

ולאגד שיטות מבוארים דברי הירושלמי והראצ"ד ודעמייהו בפשיטות, דהרי באמת מצי לקבוע שציתתו חוץ לתחום, אלא דממילא נמצא דקאי חוץ לתחומו, וא"כ כל מחשיך הוי ממש כיוצא חוץ לתחום, וליכא כלל לאיפלוגי בינייהו [ולדרך זו ז"ל לכאור' דבהא גופא נידון הירושלמי, דמעיקרא ס"ד דלא מצי כלל לקבוע שציתתו חוץ לתחומו וממילא מחשיך לא הוי כיוצא חוץ לתחום ומודה בזה ר"א, ומסקי' דמצי לקבוע שציתתו חוץ לתחום].

והנה הרמב"ם (פ"ו מעירובין ה"ה) פליג ופסק דהנותן עירובו לחוץ לתחום אינו עירוב כלל והרי הוא כבני עירו, ולקמן שם (ה"א) הוסיף לבאר טעמא דמילתא וז"ל המניח עירובו חוץ לתחום אינו עירוב מפני שאינו יכול להגיע אל עירובו עכ"ל, וכן נראה מדברי רש"י (לקמן לה א) אהא דנתגלגל חוץ לתחום אין עירובו עירוב וז"ל הואיל ויש מציתו שהוא לן שם עד עירובו יותר מאלפים אמה, דממה נפשך כל היכא דקנה שציתה אי

³ והראב"ה (סי' שנה) הסכים נמי לדינא לדברי השאלות דהמניח עירובו חוץ לתחום לא יזוז ממקומו, והוכיח כן מכמה דוכתי, ויעוין עוד באור זרוע (הל' עירובין סי' קסו) אך בדבריהם לא נתבאר אי טעמא דמילתא משום דקנה שציתה והוי כיוצא חוץ לתחום, או דילמא לעולם לא חיילא שציתתו חוץ לתחום, אלא דמ"מ עקר עזמו מתחום ציתו.